СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIII. Ч. 23. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 29. січня, 1925. VOL. XXXIII. No. 23. Jersey City, N. J., Thursday, January 29, 1925. THREE CENT.

Проєкт про діточу працю поваленний.

ВАШИНГТОН, 27. січня. — Одна або друга палата трох стейтових легіслятур, а саме стейтів Огайо, Канзасу та Північної Дакоти, відкинула пропозицію поправити федеральну конституцію так, щоби конгрес мав право видавати закони про діточу працю.

В той спосіб число стейтів, які відкинули сю проектовану поправку до американської конституції, дійшов до 13. З огляду на те, що до переведення сеї поправки треба що найменче ухвали 36 стейтів, поправка вже перейти не може, хочби навіть усі другі стейти заявилися за поправкою. З огляду на те треба поправку вважати погребаною.

СЛІДСТВО НАД МІНІСТРОМ СУДІВНИЦТВА.

ВАШИНГТОН, 27. січня. — Як показуеться тепер, причиною непотвердження іменовання дотеперішного міністра судівництва Стовна на члена Найвисшого Суду Злучених Держав було те, що Стовн хотів почати процес проти сенатора Гвілера.

Над сею справою розвело широке слідство комітет сенату, котрий розбирав наперед президентові номінації.

ПРИГОТОВЛЯЮТЬСЯ ЗАЗДАЛЕГІДЬ.

ВАШИНГТОН, 27, січня. — Конференція жіночих організацій для справи війни й мира заявилася за такою програмою в справі світового суду, за якою стоїть президент Кулидж.

До сього рішення прилучилася теж конференція церковних організацій, і обі конференції вислали спільну депутацію до сенатового комітету для заграничних справ.

СЕНАТ ПРОТИ ПІДВИСШЕННЯ ПОЧТОВИХ ОПЛАТ.

ВАШИНГТОН, 27. січня. — Сенат ухвалив нині не підвисшати почтових оплат за пересилку публікацій, видаваний релігійними, науковими або тим подібними видавництвами, не обчисленими на зиск.

УРЯД ЗДОРОВЛЯ ЗА ЛІКАРСЬКИМИ ОГЛЯДИНАМИ НОВОЖЕНЦІВ.

ВАШИНГТОН, 27. січня. — Уряд Публичного Здоровля заявляє, що він стоїть за тим, аби закони стейтів признали потребу лікарських оглядин для новоженців, щоби запобігти в сей спосіб женячці людий, заражених заразливими недугами. Уряд каже рівночасно, що він ніколи не вживав своїх гроший на ширенне пропаганди сих своїх поглядів.

СЛІДСТВО ЗА ГЕРИНСЬКУ СТРІЛЯНИНУ.

ГЕРИН, Илинойс, 27. січня. — Нині відбулися похорони заступника шерифа Ора Томаса, що погиб послідної суботи в бійці з Кленсменами.

Судовий лікар починає завтра слідство в справі сеї стрілянини. Мають переслухати 11 свідків, з котрих однак мало хто памятає добре подію. Свідки кажуть, що стріляти почав провідник Клена Янґ, та що Томас уже був смертельно ранений, коли він вистрілив до Томаса.

ПОШЕСТЬ ДИФТЕРІЇ НА АЛЯСЦІ.

НОВМ, Аляска, 27. січня. — Столиця Аляски має страшну пошесть дифтерії.

Тимчасом найблизча стація, з котрої можна діставати проти-дифтеричну токсину, лежить від Новму 600 миль, і треба її возити санками, запряженими в собаки.

Уряд думає над висиланием токсини літаками.

ФРАНЦУСЬКА ПОЗИЧКА В АМЕРИЦІ ПЕРЕЙДЕ.

НЮ ЙОРК, 27. січня. — З огляду на те, що американський уряд починає вже спокійнійше відноситися до французького уряду, американські банкирі знова взялися до переведення нової французької позички для французьких міст і підприємств.

Банкирі здержали були свою роботу для сеї позички, як Франція стала микитити зі своїми воєнними довгами.

ЗАКИДУЮТЬЯ БУТЛЕҐЕРАМ ВЖИВАННЄ ПІДРОБЛЮВАНИХ ГРОШИЙ.

ФІЛЯДЕЛФІЯ, 27. січня. — Тайна Поліція Злучених Держав закидує місцевим бутлеґерам, що вони вживають в торгівлі алькоголем підроблюваних гроший, які вони купують по 30 долярів за кождий 100-доляровий банкнот.

НЕ НАЙШЛИ ПРОПАВШОЇ МУЗИКАНТКИ.

НЮ ЙОРК, 27. січня. — Леґінської, відомої піяністки, що пропала саме в час свого концерту послідної неділі, ще не найдено.

Поліція, котра робить за неї широкі пошукування, побоюеться на основі зізнань знакомих, що артистка могла стати жертвою якогось нещасного випадку через свої розстроєні нерви.

МОЛОДИЙ ОПРИШОК.

Джерзі Сити 27. січня. — 15-літний Антоніо Колюра, ученик публичної школи в Джерзи Сиіті, напав на одну стенографку і приложивши її револьвер до грудий; приказав віддати собі всі гроші та не кричати.

Дівчина не послухала й стала кричати. Молодого розбишаку зловлено й віддано до арештів.

ДОМАГАЮТЬСЯ ФЕДЕРАЛЬНОЇ ПОМОЧИ ДЛЯ ФАРМЕРСЬКИХ КООПЕРАТИВ.

Вашингтон, 27. сіяня.— Рільнича конференція, що відбудеться в сьому місті виробила проєкт федеральної допомоги для фармерських кооперативних товариств, які займаються продажею рільничих продуктів.

Фармери домагаються, щоб уряд помагав продавати свої продукти через утворенне федерального бюра для цієї цили.

СЛІПА ДІВЧИНА ПОКІНЧИЛА ШКОЛУ.

Ню Йорк, 27. січня. — Межи учениціями висшої школи в Брукліні, які кінчуть її сього року, є Розалія Кон, 16-літна дівчина, котра була сліпа від уродження.

ЗИМА З ВЕСНОЮ

Вашингтон, 27. січня.—Чарлз Ворнер, 70-літний вдовець, оженився нині з панною Шарлотою Нелі Бел. котрій всего 22 роки.

Його жінка вмерла всего 3 місяці тому. Молодий каже, що він залюбився в своїй другій судженій на перший погляд ока.

РІДКИЙ ПРОЦЕС.

Ню Йорк, 27. січня. — Перед судом в Брукліні почався процес Раймонда Корні проти його пасерба, котрого він обжаловує за відбиранне йому любови жени. Позовник жадає 50,000 долярів відшкодовання.

П. ҐІҐЕЙЧУК ІДЕ ДО ЕВРОПИ

Канад. Укр Голос пише:

Довідуємось, що загально звісний в Канаді п. Павло Ґіґейчук спеціяльний кольонізаційний урядник компанії Кенедіен Песифік вибрався в злуці зі своїм заняттєм в подорож до Европи. Після пляну його подорож має тривати 4 місяці і має обняти всі краї Европи, а передовсім ті краї, де живуть Українці. Як розуміємо то головною його цілею є позбирати по Европі і спровадити до Канади тих Українців, що живуть порозкидані поза границями Рідного Краю, а хотілиб поселитися на управній землі. П. Ґіґейчук вже від пару літ занимається переважно поселюваннєм наших людий на відповідній землі в Західній Канаді. Желаємо йому найкрасших успіхів в його подорожі.

ПРОЦЕС МАСАРИКІВНОЇ.

З Відня повідомляють, що в кругах журналістів викликав велику сензацію процес дочки Масарика Аліси проти якогось Корнила Зімка, за доконану друком обиду чести. Закиди Зімка звернені під адресою Масариківної були такі тяжкі, що вона побачила себе приневоленою потягти його до судової відповідальности.

ПРОМИСЛОВА МІЛІЦІЯ.

Таку промислову міліцію запроваджують тепер на Україні. Метою її — охорона державних кооперативних та громадських промислових підприємств. Всі ці підприємства не будуть вже могти користуватися відділом ДПУ., за винятком установ Народнього Комісаріяту фінансів. Всеукраїнський центральний комітет вже затвердивв проєкт на організацію тої промислової міліції. Його вводиться в життя з початком 1925 року..

ЗНАД ЗБРУЧА.

В польській пресі появилися відомости про напад диверзійної ватаги в околиці Луки малої під Скалатом. Відомости виявилися настільки вірними, що напад мав місце по той бік Збруча, при чому жертвою нападу і підпалу впало село Мартинівка на радянській території. Вісьмох узброєних бандитів напало на село в цілях грабежі, а коли селяне відперли напад, бандити підпалили село.

ЗІЗД УКРАЇНСЬКИХ ЕМІҐРАНТІВ В ПАРИЖІ.

В дня 3 і 4 січня ц. р. був в Парижі зїзд представників української еміґрації у Франції. В програму нарад поза звичайними формальностям увійшли справи орґанізацій інститутів „Центра" української еміґрації у Франції.

ФОРД НА „КРЕСАХ"

Команда польської поліції в Острозі замовила собі авто Форда для погоні за диверзантами. Відтепер можуть „креси' спокійно спати під охороною „Форда".

ВЛОМ ДО ІТАЛІЙСЬКОГО БАНКУ.

До італійського банку в Женеві вломилися злодії і ограбили 25 кас забираючи кількадесять міліонів лірів в готівці та цінних паперах.

МУСОЛІНІ НА ЛАВІ ОБВИНУВАЧЕНИХ.

Один з головних обвинувачених в афері убийства Матеотія Россі опублікував меморіял в якому всю вину за фашистів ський террор аж до убиття Маттеоті включно, скидає на Мусоліні.

НЕЗВИЧАЙНИЙ ПАЛОМНИК.

До славного французького відпустового міста Люрд прийшов Москаль Петро Ангальт. Він прийшов із Московщини пішки аж до Люрду. Сліпий він на обоє очей і прийшов до Люрду, щоби шукати спасення від сліпоти у люрдської чудотворної Богоматері. Він має всі документи в порядку (большевицькі). Ішов він через Латвію Східню прусію і дійшов аж до Берліна, де дістав візу у французького консуля. Йому 27 літ. До Люрду прейшов цілком обезсилений і находиться тепер у притулку для паломників.

ЗАНАДТО ДОБРЕ ЖИВЕТЬСЯ

У Варшаві одного лише дня підчас лат. Різдвяних останніх свят пробувало позбавити себе життя аж девять осіб, пять жінок у віці від 15 до 36 літ і двох мущин (один 22 роки й другий 26 р.). Усі вони хотіли переправитись на той світ при помочи амоняку, карболевого квасу або оцтової ессенсії, але ні дному не вдалось. Ратункове поготівля переполокало їм шлунок і таким робом казало їм дальше жити в нужді нещасливо кохатися і думати про кривду яку їм заподіяли лікарі.

ЛЬВІВСЬКИЙ ОБМАНЕЦЬ НА ШИРОКОМУ СВІТІ.

В місточку Штайнбах у Тиролі на підставі стежних листів швайцарської поліції якогось львівського обманця Владислава Ріццеса (може Райцеса? призвище певне перекрутили заграничні ґазети) Цей добродій ухитрився піднятви з конта польської фірми „Робур" в одному ціріхському банку суму 81.50 шв. франків. Коли вже не стало ні грошей ані того, що забрав їх, показалося, що представник фірми не має з фірмою нічого спільного а всі його уповноваження були сфальшовані. Швайцарія домагається видачі меткого фабриканта документів, але Австрія не квапиться, бо нараз відкрила, що вона вже шість літ шукає за ним, як за автором низки обманств. доконаних на австрійській території.

АРЕШТУВАННЯ НА ВОЛИНІ.

Польські часописи доносять, що на Волині арештовано шпіонську ватагу, що працювала на шкоду Польщі. На чолі ватаги стояв якийсь Калинчук із СРСР. Він прийняв польське горожанство і був управителем школи на Волині До ватаги належали виключно Москалі. Назвалася ця організація Українська Повстанська Червона Армія". Фінасувала її розвідка в Славуті. Вісім арештованих, що призналися до вини віддано надглому судови.

Франція грозить большевикам що відкличе признаннє їх влади.

ПАРИЖ, 27. січня.— Французьке правительство повідомило тутешнього російського амбасадора Леоніда Крассіна, що відкличе призначенне російського большевицького уряду, коли сей негайно не змінить свого становища до російських довгів у Франції.

Франція домагається:

1. — Признання передвоєнних російських довгів, без огляду на те, чи позичкові бонди в руках дрібних щадників чи великих банків.

2. — Признання тих довгів, без обовязку Франції обіцювати большевикам позичку або кредит.

3. — Згоди большевиків дати Французам відшкодованне за маєткові страти в Росії.

Про се повідомило французьке правительство одночасно також свого амбасадора Ербетта в Москві і доручило йому переказати се большевикам.

ФУНТ СТЕРЛІНҐІВ.

ЛОНДОН, 27. січня. — Бувший анґлійський міністер скарбу Реджинолд Мек-Кента предказує, що анґлійські гроші небаром вже вернуться до нормальної передвоєнної вартости.

(Нормальна вартість фунта стерлінґів $4.86. Тепер він вже досягає до $4.80).

ЩЕ ФРАНЦУСЬКІ ДОВГИ.

ПАРИЖ, 27. січня. — Премієр Ерріо відложив свою промову у справі довгів Франції в Америці й Анґлії до завтра, 28-ого с. м.

Він хоче ясно представити становище Франції у справі довгів і рівночасно як кажуть, буде домагатись, щоб також і Америка й Анґлія представили ясно своє становище.

НЕ ХОТІВ ВИДАТИ РОСІЙСЬКИХ КОРАБЛІВ.

ПАРИЖ, 27. січня. — Французька палата послів переконалась из основі давніх документів, що російські большевики вже давнійше домагались, щоб їм Франція віддала російські кораблі, які по невдачі відвіз ґенерал Вранґель до Бізерти, в Тунісі. Одначе тодішній премієр Пуанкаре відмовився їх дати большевикам і вони стоять в Бізерті, де вже попсулись.

ОБЖАЛОВУЄ ПОЛІЦІЮ.

ПАРИЖ, 27. січня. — Провідник французьких роялістів (монархістів) Леон Доде обжаловує поліцію яко співвинну в убитю його сина Филиппа.

Він слідив увесь рік за виновниками і, як кажуть, найшов 5 виновників, а в тім і поліцію.

НІМЦІ НЕВДОВОЛЕНІ АЛІЯНТСЬКОЮ ВІДПОВІДЮ.

БЕРЛІН, 27. січня. — Німецьке правительство знову вислало відповідь аліянтам на їх відповідь у справі задержання Кельну під їх окупацією.

Німецьке правительство каже, щоНімеччина вже справді розоружена, та що загальні обжалування не вистарчають. Натомісць воно домагається від аліянтів, щоби подрібно і докладно виказали, чому на їх думку Німеччина не розоружена.

ДЕНЬ УРОДИН НІМЕЦЬКОГО ЦІСАРЯ.

БЕРЛІН, 27. січня. — Сьогодня в 66-ий день уродин німецького цісаря, тутешня монархістична преса зазначила, що се день слави Німеччини, та що Німці повинні далі працювати щоби знову королівський прапор повівав над палатою Гогенцолерів.

СКАРЖИТЬ ДО ЛІҐИ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 27. січня. — Аліянтська „конференція амбасадорів" внесла скаргу до Ліґи Народів на німецьку фабрику Круппа, в якій каже, що ся фабрика згодилася всупереч постанові версайського договору робити кітли до торговцівдля Арґентини.

ДАР ДЛЯ Д'АННУНЦІЯ.

РИМ, 26. січня. — Італійське правительство подарувало поетови і воякови Гаврилови Д'Аннунціови віллю Фальконієрі, недалеко Риму, в нагороду за його заслуги підчас війни.

Ся палата колись належала до Габсбурґів.

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ ПІД НОЖЕМ.

БУКАРЕШТ, столиця Румунії, 26. січня. — Нині лікарі переведи операцію короля Фердинанда для усунення якоїсь внутрішньої недуги.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ .75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

Свідоцтва очевидців і приятелів.

До Злучених Держав приїхав на ряд відчитів про Росію Фредерик Мекензі, анґлійський воєнний кореспондент та подорожний. Він переїхав Росію впоперек від Архангельська до Томска, побував довший час у Москві і Ленінґраді, і виїхав звідти лиш що послідного місяця.

На основі власних спостережень Мекензі говорить, що світ знає про большевицький рай лишень самі брехні.

Він описує, як большевицький уряд розвинув цілу систему обману, закривання темних сторінок російського життя, як цензура має на ціли перепускати на світ лишень самі похлібні річи про царство комісарів. Серед такої чисто царської цензури й дивуватися не можна, що по світі ходить тільки брехні про рай пролетаріяту й селян.

Щодо самого стану селян і робітників, то їх стан не поправляється, як пишуть большевицькі аґенти за границями краю, але з кождим днем погіршається. Большевицьким комісарам, що правда, життя поліпшається, і тому вони пишуть, що всім життя поправляється, але всі в Росії знають, що чутки про поправу життя неурядовців і не комуністів чиста брехня. Богато людям справді видається так, як се пише відома революціонерка Брешковська, що большевики гейби завзялися вигублювати безпощадно населенне Росії.

У французькій ґазеті „Екслер де Ніс" появилося недавно письмо бувшого комуніста дра Жіяра до французького преміера Еріо. Автор каже, що він був до недавна комуністом, бо вірив в большевицькі кличі, в їх зарікування, що вони попирають інтереси робітників і селян та нищуть буржуазію, ворогів робітників. Він вірив у слова Леніна: „Хто не працює, не повинен їсти", і він думав, що сього правила придержується большевицький уряд у Росії. На основі власних спостережень др. Жіяр стверджує, що всі большевицькі проповідування се всесвітна брехня, яка має на ціли закрити очи світа на їх поступки. Правда, в Росії придержуються правила, що хто не працює, не повинен їсти, але се правило відноситься лишень до робітників а не до комісарів, котрі живуть і то гарно, хоча не орють і не сіють.

З подібним свідоцтвом виступив знова на сторінках нюйорської ґазети Америкен М. Ґордін. Се російський іміґрант, котрий приїхав сюди ще в 1912 році, а відтак в 1921 році дався захопити большевицькій аґітації та виїхав у Росію яко член комуністичної комуни „Червоної Звізди". По чотирох роках праці та подорожування, які йому нині видаються цілим століттям, він був щасливий вернутися до того краю, котрий він покинув яко капіталістичне пекло. Він оповідає, яке враження робила на нього Росія, заким він її побачив. Рай, царство свободи для робітників, ідеальне, вимріяне царство пролетарів. Яке воно відмінне від справдішної Росії, в котрій панує нагайка, револьвер і насильство комуністичного комісара, в якій комуністи граблять не гірше царських урядників, в якій бідує кождий, кромі чиновника й комуніста, з котрої міліони людий хоче втекти завчасу. Яркими красками малює він роскішне життя комісарів та тяжкі злидні селян і робітників.

Отсе три свідки, кождий з инчої верстви, инчої нації, з инчими переконаннями, а всі три на основі власних спостережень та переживань у Росії говорять одно й те саме. Всі вони поїхали в Росію повні віри в большевицькі порядки, і всі вони вернули росчаровані. І як чесні люди, вони сказали явно й славно, в чому вони помилилися.

ЛЄНІН І ТРОЦЬКИЙ

Ще тому рік і тиждень увесь світ говорив і писав про большевицький „лад" в Росії: „Ленін і Троцький".

Все, що сталось і що було в Росії від 7-ого падолиста, 1917, називано „Ленін і Троцький".

Аж як 21-ого січня, 1924, помер Ленін, не стало того всепояснюючого імени.

Тоді Троцький був готовий другою половиною того імени заступити цілість. Він був готовий і хотів обняти спадщину по Ленінї і світити вже тільки своїм іменем на большевицькому пожарищі перед цілим світом.

Але того не хотіли його суперники, Каменев, Зіновев і Сталін [illegible] сього підпольну і явну війну.

Війна тривала цілий рік і аж в перші роковини смерти Леніна ск[illegible] політичною смертю Троцького. Каменев, Зіновев і Сталін остато[illegible]но виграли війну і Троцький остався політичним трупом.

Тепер з великого імени компанії „Ленін і Троцький" осталось тільки два трупи, один вмерлий, а другий живий труп.

На місце обох сих трупів прийшла до власти „тройка": Каменев, Зіновев і Сталін.

Се, кажуть Анґлійці, упадок большевизму в Росії, через те, що се слабші талани.

Се правда, що то слабші талани. Нічим вони не визначились. Особливо Зіновев і Сталін кромі того, що вміють ревіти на мітинґах, нічого не вміють. Але тепер, коли большевизм уже самий вимир[illegible], [illegible] треба аж таланів, щоб його поховати.

[illegible] імя і гасло большевизму „Ленін і [illegible]

Пoлітика західно-українських земель.

(З праської Національної Думки).

Перед роком писав я свою брошур „З Новим Роком 1924" з надією, що той стан розбиття і глядання нових шляхів у політичній думці і орґанізації західно-українських земель, який утворився під ударом рішення конференції Амбасадорів з 15. марта 1923 р., через рік належати ме до минувшости. Сі надії не справдилися. З гіркістю треба ствердити, що коли Польща зробила за останній рік значний поступ, як у напрямі своєї політики винищування українського і насаджування польського елементу на українських землях, так і в напрямі відповідного, для Польщі прихильного освітлювання сеї політики на міжнароднім полі, — то для орґанізації українських земель для плянової, постійної й успішної боротьби проти сього польського походу, минулий рік не приніс майже нічого.

У внутрішній політиці польський поступ зазначився тим, що Польща „кресовими законами" надала своїй політиці супроти українського народу правні форми. При неясности української політичної думки і незорґанізованности народніх сил Польща примушує цим також нас що раз більше ставити на „правни[illegible] ґрунт, себто вести акцію не [illegible] становища наших потреб і змагань, а зі становища утвореного Польщею „права". Коротко кажучи, психольоґія суверенної нації, яка повинна боротися з Польщею, як з окупантом, під впливом висше визначених обставин переміняється поволи в ту психольодію, яку мали під Австрією і Росією„ в психольоґію поневолення нації, яка бореться за свої „права" в чужій державі.

На міжнароднім полі, де панує тенденція вдержання відносин утворених мировими договорами уникання всего, що моглоби сі відноссини захитати, а при тім не знання національних відносин на сході Европи й небажання пізнати їх Польща використовуючи недостачу нашу плянової нашої акції, осягнула успіхи в тім напрямі, що вона має добру волю вдоволити „справедливі домагання" й „оправдані потреби" „національних меншостей", тільки треба її оставити на се час і не будити в національних меншостей надмірних апетитів вмішування у внутрішні справи Польщі. „Кресові закони", справа українського університету і т. п. зробили Польщі в сій справі добру прислугу.

Що Польща всіми силами працює проти нас се не диво. Адже між нею й нами йде війна на життя або смерть. Щоби вдержатися на становищі великої держави, на яке її винесла ласка антанти, Польща мусить нас знищити, стерти нас з лиця нашої землі, так, щоб наші землі стали дійсно польські, зрослися з польським державним орґанізмом, так, щоби ні вони самі, ні ніхто й не подумав про відірвання їх від Польщі. Коли Польща сього не осягне, коли ми проти неї оборонимо національних характер наших земель і політичну думку самостійности й собор[illegible] ми швидше, чи пізнійше відірвемося від Польщі і [illegible] зійде на становище невеликої держави, обмеженої на польські етноґрафічні землі.

Тому, що ми протиставили за останній рік тому політичному походови в сій боротьбі на життя і смерть? Як вже сказано, дуже мало, — бо крім інстиктових відрухів ані ясної політичної думки, ані зорґанізованої сили в таких розмірах, на які повинно стати 8 міліонів українського населення.

Перше всего не виснилося [illegible]

тивні дороговкази політична думка.

Коли громадянство не може витворити одноцільної політичної думки, то нехайби скристалізувалися дві чи три основні провідні лінії і згуртували частину громадянсства під своїм прапором. Все таки бувби се значний поступ в порвінанню з теперішною хаотичністю.

Без ясного позитивного політичного дороговказу годі перевести орґанізацію народніх сил. І тому маємо орґанізаційний хаос.

При сій соборницькій деклямації істнує все не різкий поділ, витворений колишньою приналежністю українських земель до Австрії й Росії. Поділ в психіці, поділ в орґанізації.

При сій ворожнечі до Польщі не скресталізувалася, не перемогла й не запанувала ще думка, що польській державній орґанізації треба приставити орґанізацію західно-українських земель, як цілости окремої від Польщі, орґанізацію, яка і в ідеольоґії і в переведенню рівналася державній орґанізації.

Просто дивно, як громадянство доси не може зрозуміти, що тільки така орґанізація, з ясними ідеольоґічними основами, з великими матеріяльними засобами, з власною внутрішньою і закордонною політикою може успішно обороняти національний характер західно-українських земель перед польською навалою і прискорити їх визволення.

Поляки в Австрії, хоч мали в Галичині сурроґат власної державности, мали таку орґанізацію в формі „соймового кола".

Чехи у своїй власній державі мають у формі коаліції всіх чеських партій орґанізацію національних сил для оборони й укріплення національного характеру, держави, супроти инших народів держави.

Тільки українські політичні партії під Польщею не можуть зрозуміти, потреби такої орґанізації й усунути всі партійні й особисті непорозуміння, які стоять на перешкоді утворенню її.

Через недостачу орґанізації, яка для українського народу під Польщею малаби авторітет верховної влади, а для посторонніх, себто і для Польщі і для міжнародного світа авторітет единої законної представниці українських земель під Польщею, — нема й не може бути ясних директив для внутрішньої закордонної політики, не ма й не може бути змоги зібрати матеріяльні засоби потрібні для успішного ведення політики.

Тому вся наша акція не плянова і постійна, а відрухова і епізодична.

Постиг нашу політику удар рішення з 15. марта 1923 р., — і викликав відрух: Геть з міжнародньою акцією, ганьба всім „дипльоматам", числімо тільки на власні сили.

Прийшли в Анґлії і Франції до влади ліві партії, виїхав Туґут і ППО-івці до Лондону й Парижа, — і знов бачимо відрух, чому еміґрація не є активна, треба протиставитися польській акції на міжнародному полі.

Прийшли кресові закони скріпився польський похід на українську школу, — і знов відрухово акції в обороні школи з розупучливими покликами до складання датків.

Коли-б ми мали орґанізацію, яка мала-би задачу аналоґічно да задачі державної влади, себто задачу дбати про цілість потреб і інтересів нації, і яка вмілаби здобути собі авторітет у народі, тоді замість усіх сих [illegible]

би скрізь постійну, плянову акцію.

Орґанізацію переведення, як слід вирішилаби й питання матеріяльних засобів. Нехайби тільки від кождої української голови стягнено один золотий польський річного національного податку, — орґанізація розпоряджалаби фондами, які вистали би на потреби нашої внутрішньої і закордонної політики.

Недостача матеріяльних засобі спричинена недостачею орґанізації, поставила і працю в краю і акцію на міжнароднім полі в невідповідну залежність від американської еміґрації. В конкуренційній погоні за долярами зроблено американську еміґрацію арбітром у політичних питанях і виплекано в ній надмірне почуття, що хто дає доляри, той має також рішати про політику краю. Зовсім инакше булоби, якби американська еміґрація платила національний податок загально національній, на зразок держави утвореній орґанізації, яка вже сама розпоряджала би на що ті фонди обернути.

Недостача матеріяльних засобів унеможливлює акцію проти Польщі на міжнароднім полі. Коли перед 15. марта 1923 р. наша акція на міжнароднім полі мала все таки пляновий характер, то тепер вона мусить обмежатися на епізодичні виступи, які свідчать про нашу слабість там, де треба би показати як найбільшу силу. В розмовах з політиками від Лондону та Москви повторяється все те саме питанне, чому 8-міліонове населення не може власними силами поставити, як слід міжнародної пропаґанди.

Недостача матеріяльних засобів впливає також у значній мірі на відношення краю до еміґрації. Замість соромитися, що загал нашої еміґрації живе на прошенім хлібі, край з того вдоволений. А про тих, кому не пощастило дістатися на той нещасний прошений хліб, край зовсім не дбає. Поклики про потребу повороту до краю — коли вірити звідомленям тих, що вернути межують з фарисейством, бо ніхто в краю не дбає, щоб поворотці заняли відповідні місця праці в національнім орґанізмі, за те чути навіть нарікання: Чому ви там не сиділи, ми тут маємо „своїх" досить?! — Як колиби ті, що наслідком воєнного лихоліття мусіли покинути рідний край, перестали бути „своїми".

Розуміється, загал еміґрації повинен, як найшвидше повернути до рідного краю (студенство після покінчення студій), але край повинен подбати, щоби в краю кождий дістав корисно для нації поле праці.

За те за кордоном повинні остати люди, потрібні до акції на міжнароднім полі, і про сих людий край повинен дбати, шоб вони могли, як слід сповняти свою місію.

Не маючи змоги дбати про всі свої справи, західно-українські землі тим більше не можуть подбати про звязок українськими землями під румунською окупацією і про поміч для них. Се є конечне, як з огляду на попередні звязки між Галичиною й Буковиною, так і з огляду на те, що польсько-румунському союзови в ціли вдержання українських земель у ярмі треба би протиставити спільну українську акцію в обох займанщинах.

Неясність політичної думки відбивається [illegible] відношенню до Радянської Соціялістичної Республики й її відношенню до західно-українських земель.

Тут треба відповісти на питанє, чи далі стояти на становищі абстрактного соборництва, яке відсуває здійснення зєдинення на той неозначений час, коли на Великій Україні завершиться будова соверенної української державности, а того часу,або миритися з польською окупацією, або змагати до утворення західно-української [illegible]

ки в особливій міжнародній констеляції, — чи маючи на увазі теперішній стан української державности в СРСР. і тенденції її розвитку, вважати її звязком української державности, який дає підставу для її дальшої будови і змагати до як найшвидшого зєдинення, щоб забезпечившися перед Польщею і звільнивши сили нації звязані боротьбою з польською окупацією, обернути сили з сеї нації на будову української державности.

Від відповіди на це питання залежить і відношення західно-українських земель до того процесу твореня української державности в якім знаходиться УСРР іу відношення УСРР до західно-українських земель і їх визвольних змагань.

Маючи на увазі польські тенденції супроти українських земель, як на протязі цілої історії, так і від часу істнування теперішньої плоьської держави, треба позбутися всяких ілюзій що до можливости уладити національне життє, хочби тільки тимчасово під Польщею і звернути всі сили на руйнуваня польської держави.

Всі „здобутки" можливі під Польщею, при відсутности сього основного відношеня до Польщі матимуть характер **наркози**, яка тільки облекшувати ме Польщі операції нашого національного тіла згідно з її цілями.

Для боротьби з Польською державою треба очевидно використовувати всі леґальні можливости, як внутрішні, так і міжнародні, одначе все мати на увазі не устроїтися під Польщею, тільки відірватися від Польщі.

Наше положеня в Польщі, се положеня вязня в тюрмі. Він повинен використати всі можливости, щоби поліпшити своє положенне. Одначе його ціль— як найшвидше втечи на волю!

Всі орґанізації потрібні для національного життя треба сперти на соборницькій основі, так, щоб усі землі, поневолені Польщею справді зросли в одно національне тіло.

Таке здійснювання соборництва на західно-українських землях є конечне, не тільки, як передумова витворення соборного національного почуття, але також з огляду на практичну політику, як в теперішности, так і в будучности.

В теперішности під Польщею, здійснювання соборництва треба протиставити польській політиці ‚дівіде ет імперо' політиці розбиваня українських земель на воєвідства і відмінного правного й фактичного трактуваня окремих воєвідств, або груп воєвідств.

В будучности може грози[illegible] небезпека нового поділу західно українських земель. Польща на те й старалася, користаючи з теперішнього ослабленя України і радянського Союза загарбати як найбільше українських земель, щоб опісля, коли прийде ревізія теперішніх границь, бодай якусь частину з того задержати. В російських протирадянських кругах, часто можна зустріти думку, що коли „Россія" (для тих кругів усе ще істнує „Россія"!) [illegible]

диться до ревізії рижської границі. Про польську готовість до ревізії границь заявили в Лондоні і Парижі радикально демократичним і соціялістичним кругам Туґут і ППС-івці. Про те саме говорить щойно закінчена угода між ППС і російськими С.Р. В дійсности кождий польський політик знає, що всіх українських земель, які Польща тепер загарбала вона не в силі вдержати. Одначе хотілаби вдержати бодай Холмщину й Галичину, бо хоч частина Галичини з Перемишлем, Львовом і бориславською нафтою. Ось тут грозить небезпека, що при ревізії ризької границі, часть західно-українських земель усе таки може остати під Польщею сій небезпеці треба протиставити соборництвом західно-українських земель, таке живе, щоб ніхто не міг їх розшматувати, щоб вони в цілости і тільки в цілости були відірвані від Польщі.

Західно українські землі і в свідомости самого українського населення і в свідомости міжнародного світа повинні творити цілість окрему від Польщі з власною внутрішньою й закордонною політикою. Висловом сього мусить бути власне центральна орґанізація, яка малаби для українського населення авторітет верховної влади, а для всех инших політичних чинників, як у Польщі, так і на міжнароднім полі авторітет единої представниці західно-українських земель.

(Конець буде).

Проф. Др. М. Лозинський.

МАЛЕНЬКІ ЗАПИТАННЯ

Большевики переводять „чистку" по школах на Україні, викидаючи дітий, як вони кажуть, українських буржуїв.

З того приводу можнаб запитатись (хочби й на вітер):

1. — Відки взялись українські буржуї на Україні, а де ділись буржуї московські і жидівські?

2. — Як вони нікуди не ділись, то чому їх діти не причислені до буржуїв?

3. — Чи буржуєм на Україні числиться [illegible] Укра[illegible]?

4. — Чи діти українських буржуїв (як[illegible] е) не[illegible]ебують школи?

5. — Чи большевики не вірять, аби [illegible]оли [illegible] „відбуржуїти"?

6. — Чи батьки-буржуї мають такий вплив на своїх дітий, що школи їх не потрафлять „розбуржуїти"?

7. — Чи не лучше (бодай для большевії) вже було-б скасувати буржуїв і дітий їх вчити, аніж удержувати буржуїв і дітям їх забороняти науку?

8. — Що сталося з рівностю.

У. К. П.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ТРЕНТОН, Н. ДЖ. Тов. Зап. Січ ім. Богдана Хмельницького, від. 245, повідомляє усіх своїх членів і членкинь, що надзвичайний мітинг відбудеся дня 1-го лютого 1925, о другій годині пополудни в гали 18 Вудлан Стріті. Проситься усіх членів прийти на сей мітинг позаяк є важні справи до полагодження і вибір делеґата на конвенцію У. Н. Союза. Рівночасно подаеся до відома, що на річнім мітингу вибрано новий уряд: Квасний Йосиф, предс.; Іван Морозко, заст. предс.; Павло Лещук, касієр; Йосиф Сабат, заст. кас.; Скоропад Матвій, секретар фін.; Тома Мазовіта, секр. рек.; Іван Музика, Василь Гасій, Николай Бейкер, контрольори; Петро Роґоза, Максим Гавришко, опікуни хорих, Ксеня Квасний, опік. для членкинь. — Йосиф Квасний, пр.; Павло Лещук, кас.; Скоропад, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. Тов. Зап. Січ, від. 206, повідомляє своїх членів, що звичайний місячний мітинг відбудеться в неділю пополудни о годині 2.30, 1. лютого 1925. Проситься всіх членів аби явились, бо суть важні справи до полагодження. — Іван Затонський, предс.; Ст. Бардачевський, секр.

ВІТАМІНИ І ВІТАМІНОЗИ.

В пресі часто говориться тепер про вітаміни, а тому, що тепер у зимовій порі люде з браку свіжої ярини, овочів, яєць і молока невідповідно відживляються і часто занедужують, хочу познайомити читачів, що таке вітаміни і їх значіння в поживі людини. Згідно з дотеперішними поглядами про відживу людини було правилом, що віджива має бути така, щоби людина діставала правильно, відповідно до віку, полу і стану здоровля, достаточні харчі, які мали би всі потрібні творива до удержання організму людини, всіх її чинностий і розвою та відбудови знищених тканей і клітин від горіння при переміні матерії. — До життя і відживи людського організму є потрібні: вода, органічні і неорганічні соли, білковини, товщі і вуглеводні. Досіль свято вірили, що, коли людина дістає в поживі висше згадані первні в достаточній кальоричній скількости, то цього досить для удержання людського організму в повній рівновазі і дальшого його розвою. Життєвий досвід і щоденні помічання виказали, що згадані повисше складовини нашого харчу, не все забезпечують рівновагу людського організму, хочби вони були достаточні своєю скількістю. — Є цілий ряд хоріб, як шкорбут, пері-ґері, англійська хороба (rachitis), хороба Парльова, загальна нервиця (polyneuritis), розмягчення костий (osteomalacia), куряча сліпота, недуги очей, нервозність, неврастенія, гістерія, — які то хороби повстають в наслідок недостачі певних субстанцій в поживі людинидини. Цю субстанцію, якої брак в поживі спричиняє ріжні хороби, називаємо вітамінами, а хороби нею спричинені вітамінозами.

Творцем науки про вітаміни є др. Функ. Цю науку уґрунтували др. Норден, професор у Франкфурті, Американці др. Осборн, Мендель, др. Шіль і ин. дослідники, які науковими дослідами обоснували й поширили цю науку і дали їй науковий підклад.

Досліди виказали, що пожива, яка складається з усіх потрібних і достаточних первнів і творив, себто білковин, вуглеводнів, товщів, солей і води в достаточній кальорійній скількости, може бути невдовольняюча для правильного функціонування організму, може навіть загрожувати життю, якщо не має в собі чинників вітамінів.

Американські дослідники Осборн і Мендель, др. Функ і инші видобули з ріжної поживи субстанції потрібні до зросту організму і його розвою і назвали їх вітамінами А, вітамінами Б, вітамінами Ц, відамінами Д.

Дослідники виказали, що вітаміни знаходяться в товщі молока, маслі, мясі, печінці, нирках, серці, яйцях, в рибячім олію, салаті, шпінаку, капусті, в оболонках рижу, пшениці, вівса, ячменю, жита, кукурузи, дріжджу, пива, в овочах, цитрині, малинах, суницях, бураках, цибулі. Недостача вітамінів в поживі спинює і обмежує зріст організму, спричиняє забурення в переміні матерії.

Вітаміни находяться у щоденній поживі чоловіка, коли вона є свіжа і мішана, яринно-мясна, — вітаміни затрачуються, як що пожива задовго вивaрюється, виснажується, або ярини забагато висушуються або коли риж і зерна збіжа позбавляється цілковито з оболонок. Наслідком виварювання поживи у високій температурі вітаміни затрачують свої прикрети.

Отже, як сказано: вітаміни впливають дуже сильно на відживу і виживу людини, вони впливають на стан і розвій її організму, впливають на зріст людини, додають організмові відпорність проти шкідних впливів. Недостача вітамінів в поживі спричиняє хоробливий стан організму чоловіка і викликує цілий ряд хоріб, які називаємо загально вітамінозами. Щоденна звичайна мішана страва, яка складається зі свіжого молока, мяса, свіжих ярин, овочів і масла, дає нам досить вітамінів, лише треба вважати, щоби при варенню і приправі вітаміни не втратили сили.

Хемічна питомість і конструкція вітамінів досіль не є ще докладно розсліджена і тому вона нам ще не відома. Практичне життя вже давно перед науковими дослідами виказало тяжкі захоріння жовнірів підчас війни, у воєнних походах, в касарнях, у захистах, бурсах і вязницях наслідком лихої відживи, а то з браку свіжої ярини й овочів. Покращання відживи й таких випадках зразу зміняє здоровля недужих на краще.

ПРОРОКОВЕ ОКО

— або —

ІВАСЬ БИСТРИЙ І ЙОГО ПРИГОДИ

за В. Лозинським переповів М. Ценівський.

(Продовження)

(32)

XV.

КАТАКАЛЛЬО! КАТАКАЛЛЬО!

Я знав лише стільки і це було для мене певне, що коли ми дамо вести себе Йованови, куди він схоче, впадемо в зрадницьку засідку. Бо вже не було найменшого сумніву, що цей негідник так умовився з Турками з ґалери, як оповідала мені його чесна жінка. Отже ціла штука було в цьому, щоби не йти, куди він веде, а якраз у противну сторону, як він схоче вправо, то братися на ліво, а коли він скаже в ліво, то ми візьмемося на право.

Постановив я собі так, пустив Йована вперед, щоби проводив, а сам добув пістоль і держав його готовим. Позволив я йому йти так на кілька отченашів у глибину ліса, а коли ми натрапили на великий яр, що перетинав нам дорогу, Йован береться на ліво.

— Тепер туди, — каже, обернувшись до нас — підемо в ліво.

— Йован, — кажу я йому й доторкаюся його рамени — нам вправо дорога.

— На ліво, на ліво, — відповідає Йован. І видно, що схудували його мо їслова. — Ти будеш тут мене вчити дорогу?

— А я таки хочу на право і на право піду.

— На зломанне карку підеш! Чи ти збожеволів?

— Івасю, — каже батько до мене — цей добрий чоловік знає краще дорогу. Йдім, куди він каже. Якжеж ти можеш краще від нього знати?

Я стиснув батька за рамя, щоби нiщо не говорив і не перешкаджав, а сам я підійшов до Йована, котрий був пристанув, міряю йому до грудий пістолем і кажу:

— Коли вже маємо карки скрутити, то волю на право, а не знаю ще, чи скручу чи не скручу, але то знаю, що ще словечко скажеш, а голову тобі кулею розтріскаю!

Йован стояв хвильку, навіть не ворухнувся, начеб скаменів, аж вкінці каже:

— То така твоя вдяка! На моє життя настаєш за це, що я тобі батька виратував! Ідіть же ви собі куди вам завгодно, до самого чорта ідіть собі, а я з вами вже не маю ніякого діла!

Сказав це і хотів відскочити від нас і до ліса бігти. Та я лише ждав цього, і зараз із пістолем до нього, кричу, що стріляю, коли лише рушиться. Батько заразже схопив його за карок і кінжал показав йому.

— Йован, підете з нами — кажу тепер — а дорогою вдавайте німого, бо як лише відізветеся, то вже буде останнє ваше слово, певно передсмертне!

Йован нiщо не відповів і як я йому казав бігти перед нами на право, біг скоро, від часу до часу оглядався лише, чи має мій пістоль при карку. Бігли ми так добру хвилину, а тимчасом місяць зайшов і зробилося дуже темно. Ми мусіли йти помало, бо ліс був густий, але все здовж цього яру, що перетинав дуброву. Я майже на ноги наступав Йованови. Аж тут нечайно, він наче запався під землею, так зник відразу мені з очий.

Почувся лише грюхіт і шелест, начеб хто спадав на долину, а хапався по дорозі корчів. Нахиляюся до землі і пізнаю, що ми над самим береґом яру, який в цьому місці був доволі глибокий і стрімкий, а закривали його корчі. Видно було, що Йован або в темноті упав у яругу або зрадник нарочно зісунувся, щоби втечи.

Наслухував я хвилину, але зачаївся, боявся видно ворухнутися, щоби я там не вистрілив, відки почую шелест корчів. Не було що робити, як лише на помацьки передиратися через ліс, на сліпе щастя. Не знали ми, де зайдемо. Та це було тяжко. Серед такої темноти, що поступишся, то ногою а й головою зачіпиш у щось. А нам таки конче треба було йти, щоби як можна найдальше віддалитися від цього місця, де нам Йован пропав, бо ми були в немалому страсі, що поганець зрадник тим яром дістанеться до Дурків, які вже ждуть у лісі, потім вкаже місце, де нас оставив. Але скоро ми вспокоїлися, бо нічю ледви нас можна би найти в лісі. Залізли ми в корчі, лягли відпочати, бо і мені і батькови цього треба було. Покріпився батько вином і їдою, що я мав із собою й каже:

— До світанку тут пересидимо, але як лише стане розвиднюватися, треба нам радити собі.

Я вже все продумав; що зробив, то зробив, а що дальше нам робити, цього не знав і страх мене великий зняв. І нiщо не відповів я батькові на його слова, батько мовчав також і так сиділи ми у нічній тишині.

Нараз почувся сильний гук, короткий, наче грім, аж ліс увесь довкола нас відізвався також, начеб відповідав на зов. Батько зірвався на рівні ноги й каже:

— То на ґалері вистрілили з великої гармати! А знаєш чому? Вже там відкрили, що я втік — і то знак для всіх, що хто йно жиє, має пуститися за мною в погоню, а хто сховав би мене, смертю покарають того! Але я волю смерть, як щоби мене мали спіймати!

І я волю, кажу на те, і Богові себе і батька поручаю, готов на все.

Пустилися ми дальше лісом як можна було, аж уже й світати стало. Лекше нам тепер було, а як небо над нами вже днем заясніло, а поміж густе листя діброви падали каплі роси — наче перлини, бо сонце дуже червоно сходило, прийшли ми трохи до себе і жваво перебiралися дальше, все в один бік, на схід. Нараз діброва проріднала, світло зпоза дерев почало продиратися, наче крізь зелене решето. Були ми вже на березі ліса і чуємо як щось реве й гуде, гремучий лоскіт чути.

— То море говорить — каже батько — ми знову над морем.

Виглядаємо обережно з ліса. Батько розглянувся і каже:

— Ще не видно людий. Треба нам бігти полями до гір. Небогато ми вийшли цим лісом, пристань тут зараз за нами. Ми колесом завернули, ледви що не на тесаме місце відкіля вийшли.

Я дуже налякався. Але батько, що добре знав цілу околицю, бо на неї все глядів із цієї ґалери, а так кожне село і кожню скелю знав, не тратив духа, ще й мені додавав його. І як передше зовсім був здався на мене, коли човном привезли його, так тепер я мусів здатися на нього, бо я сам наче сліпий був у цих сторонах.

Пустився батько в сторону гір, котрими я йшов до Мезембрії. Та не довго ми йшли, бо зараз бачимо, гень далеко громадки людий піших і кіних стоять, начеб на стежі розставлені. Завернули ми зараз у противний бік, біжимо до моря що сили, щоби як найбільше віддалитися, заки нас запримітять. Бігли ми так із усієї сили з пів години і добігли до самого моря, під одно село. Звалося Лянова Скола. Вже нам віддих заперло і ноги під нами тряслися, що ані бігти, ані стояти, ні говорити, лише воздух ковтали, як риба на сухому березі. Нараз чуємо крики за собою, спочатку далекі, потім щораз близші, аж вкінці чую виразно, все кричуть: **дур! дур!** цебто: стій! стій!

Батько на цей крик добув останків сили, скочив у сторону моря, а я за ним. Та в душі мав я і себе і батька за пропавшого. На березі, але вже в воді, були великі палі, а до цих палів привязаних кілька рибацьких човнів. Батько кинувся на одно з них і відвязує, не оглядається навіть, чи не бачить хто. Я також хотів помогти йому, але батько так мене відштовхнув, що я мало не перевернувся. Бо я замісць помогти йому, ще заваджав. Батько вже в цьому був досвідчений, набрав великої вправи на турецькій ґалері. Скоро лодка була відвязана. Скочили ми до неї, батько схопив за весло, що лежало на дні й відбив від берега. Схопили филі човно. Море цього дня було дуже неспокійне, майже дійсно чорне — як є його назва — і лише від червоної заграви начеб місцями кервавилося.

Коли зачне це човенце то підскакувати в гору наче лушпиночка, то западатися наче в пропасть, а довкола море гуде і гремить і реве, буруни з страшним ревом і шумом перевалюються на нас, що в ондій хвилині вода з нас лилася. Мене зняв смертній жах, я примкнув очі, дріжав увесь як осиковий листок, бо досі ніколи ще не був я на морі. І хоч на суші я був сміливий, тепер із жаху майже омлівав. Але то лише з початку так було, я скоро прийшов до себе, коли бачив, як батько сміливо й спокійно веслує. Доброї вправи набрав у цьому — два літа був на морі з Турками.

(Дальше буде).

ВОЛНА РУССКАГО ИСКУССТВА.

Молчите! Прошу Вас! Ни слова!
Подводит искусства баланс —
Поет свой цыганскій романс —
И ласкает Ваш слух ВОРОНЦОВА.
За нею—бриллiант в сто корратов—
Смешит Вас куплетом САРМАТОВ.
И звуком небесного звона
Будит грезы чудесный КОРОНА.
Вѣра СТРѢЛЬСКАЯ-русскій балет-
Дополняет рѣдчайшій квартет.

И в ком дышет россійское чувство,
Кто любит родное искусство,
Кто мечтой о Россіи живет —
...На концерты придет.

ЛЮДОЇД ДЕНКЕ.

Людська шкіра — сирівцем римарства.

Голосна на весь світ афера людоїда Денке в Мінстерберґу (нім. Шлеск) доповнюється щораз новими подробицями. Денке, скромний і тихий робітник, відомий свою сусідам і товаришам по праці як нешкідливий дивак-самотник, мав на своїй совісти 14 убитих і з'їджених мущин; мова тут лише про цілком певне стверджені випадки, — не виключене, що ще богато випадків на завжди залишиться тайною. Канібальська „діяльність" отого вірного співвизнавця гановерського Гармана тривала щось 2 чи 3 роки й ніхто її не догадувавсь. Загально знали, що Денке займається продажем мяса, але були переконані, що се козяче мясо. Зрештою Денке вів себе бездоганно, а з його кімнати ніколи не було чути ніяких підозрілих звуків; тільки инколи вражала сусідів — млісна задуха, що йшла від дверей мешкання Денке й тоді сусіди нарікали, що Денке займається вироботництвом мяса у приватному мешканню. Останнє невдале вбивство стало загибілю новітнього людоїда. Було це так, що жертва, яка сиділа при столі, нежданно звернула голову саме в той момент, коли Денке, що стояв позаду, замахнувсь на нього рискалем. Удар що правда поцілив біля виска, але втратив на силі. Окривавлений гість — молодий робітник — розпочав з Денке жорстоку боротьбу; на його крик збіглися люде й відібрали вбийника. Денке виглядав жахливо: весь позеленів, скреготав зубами й конвульвійно трясся. Перевезений до вязниці тої самої ночі повісився.

З подробиць, які виявило слідство, цікаві м. ин. такі моменти. З тих, які на запросини Денке відвідали його, ніхто вже живим не вийшов з його кімнати; були це самі мущини, зустрінені у поблизькому ресторані. Ніхто не бачив Денке пяним; він ніколи не появлявсь у товаристві якоїсь жінки... Вбивав Денке свої жертви завжди тоюсамою методою: гострим рискалем з позаду в лобину, зі стоячої позиції, коли жертва сиділа при столі. В поблизькій коморі найдено діжки повні посоленого людського мяса. Підлога кімнати Денке вся була пересякла кровю. При ревізії найдено в нього крім сензаційно-кримінальних романів, також кілька релігійних книжок. Лікарська обдукція тіла виказала, що Денке відживлявся виключно людським мясом і людською кровю. Чудові квіти, які Денке плекав у свойому садку, були підливані людською кровю. Тіла вбитих Денке використував на всі лади. Зі шкури небіщиків він виробляв шлейки, шнурки до черевиків і инші дрібні шкіряні предмети.

В Мінстерборгу панує шалене збентеження. Десятки людей, які колинебудь купили в Денке мясо, захворіли тепер на неврастенію шлунка. Так само нервово захворіли ті, які постійно купували в нього квіти. Панує страшне обурення на поліцію, яка стільки часу не звертала на ніщо уваги. Слідством цікавиться президія поліції у Бреславі й Берліні й щораз нові відкриття доповнюють страхітливу картину, яка скоїлась у центрі висококультурної Европи в 20 рр. XX. ст.

ДОПИСІ.

ГОЛИЙОК, МАСС.

Збірка на народні цілі.

Прошу помістити у Вашій часописи поіменний спис жертводавців на Рідну Школу і політичних вязнів. На Рідну Школу жертвували слідуючі: Тов. ім. Тараса Шевченка $5.00; по два доляри: Ілія Вавришин, Іван Журавель, Д. Шабан, Й. Шевчук, А. Салюк, Є. Чупкевич, І. Кушак, І. Приступа; по долярови: С. Вавришин, Й. Вавришин, З. Вавришин, І. Процишин, В. Коваль, Е. Коваль, В. Кльован, А. Кльован, А. Шевчук, М. Чех, А. Радовська, І. Серединський, І. Накрийко, Д. Хрупалик, Гр. Марковський, В. Грибик, Гр. Совгань, Л. Вуйцік, П. Микитюк, Д. Гольц, Й. Затирка, М. Затирка, М. Затирка, Л. Вінніча к, М. Федорів, Й. Дуйчак, О. Дупчак, С. Клемик; по 50 ц.: С. Довгань і М. Накрийко. На політ. вязнів: Я. Яґодзінський, І. Попечар, І. Дэвiник, Василь Сойка, І. Вайян Со. Дірфілд; по 1.00: о. М. Насвещук, А. Романюк, С. Романюк, „школяр" А. Пасічник, О. Василишин, С. Пасічник, В. Гудима, Т. Тилега, І. Олійник, І. Миськів; по 50 ц.: П. Сисун, Д. Ковальський; по 25 ц.: А. Янішин і Н. Н. — Разом вислано через „Голийок Нешенел Бенк" на адресу Укр. Пед. Товариства, Львів, Ринок число 10. $75.00. З сего на Рідну Школу $57.50, а $17.50 на політичних вязнів.

Всім жертводавцям щира подяка.

Ілія Вавришин.

ЛИНДЕН, Н. ДЖ.

Елизабетці в Линден, Н. Дж.

Ми низше підписані урядники тов. Івана Франка, від. 306 У. Н. Союза засилаємо в Імени товариства щиру подяку д. Грабареви, учителеви з Елизабет, Н. Дж., і його жені та дітям, і всім тим, котрі прислужились для тов. Івана Франка, від. 306 У. Н. С. в Линден, Н. Дж. За дозволом чесної парохії і її священика відіграли вони у нас представленнє дня 11. січня с. р. під назвою „Сон Івасика", з якого линденські Українці були раді. Публика дуже була вдоволена грою дітвори, котра так знаменито відіграла се представленє і на останку відспівала 4 гарні українські пісні.

І так само складаємо щиру подяку Романови Слободянови, фінансовому секретареви У. Н. Союза і д. Петрови Ковальчикови за щирі промови до публики. Наші щирі громадяни зрозуміли отсю промову і народню працю і повинні приняти слова промовців та після них поступати. Тов. Ів. Франка, від. 306 У. Н. С., в Линден, Н. Дж., желає Вам всім прихильникам многая і благая літа.

ЗА УРЯД:

А. Антонів, предс.; **Т. Федуняк**, кас.; **В. Моссора**, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ.

Своя хата.

Хочу поділитись веселими думками, що Савт Плейнфілдська громада розпочала народню роботу. Шість місяців тому, як засновано Товариство „Просвіта", від. 312 У. Н. Союза. Члени всі, як оден, працюють безвпинно, бо за той короткий час свого існування влаштували оден пікнік, оден відчит і дві вечерниці. З доходу вище згаданих підприємств купили землю під будову рідної хати, деб містилася школа, галя на відчити і представлення, сходини і вечерниці.

Незабуто також про потребу рідного краю, бо з вечерниць, влаштованих дня 1 падолиста вислано $28.50 на народні цілі.

З нагоди Різдва Христового пішли товариші з колядою і зібрали суму $125.75. Розходу було $5.00, чистого остало $120.75.

Завзиваю всіх українців місцевих і позамісцевих до спільної праці, рука в руку; тоді збудуємо рідну хату. Ставайте членами товариства і членами У. Н. Союза, а тим збільшимо свою силу.

Жертви зложили слідуючі:

Н. Савчак $7.00; С. Дорош, М. Мазичка, Б. Ардовський, В. Гамілтон, Б. Вайл і В. Костик по $5.00; Р. Бродзік $3.00; А. Гулай $2.50; Я. Ротковіч, І. Соловінський, П. Вівсяник, С. Полегонкий, В. Хміль, П. Єдинак, Т. Дорош, В. Віньяс, І. Жукос, Ч. Сміт, М. Дей, С. Цап, М. Базарніцький, В. Ярема, М. Ярема, Р. Ярема і М. Вовчок по $2.00; Ю. Охаб $1.50; А. Стефко $1.25; М. Соловський, С. Возняс, А. Длугашевський, І. Дерес, І. Ленґер, І. Кавка, І. Костик, Л. Мазарніцький, Р. Кутельніцький, П. Баран, М. Полегонький, М. Шорик, М. Бечньовіч, І. Лабяк, М. Рубон, А. Загута, В. Красний, М. Амбребольський, І. Назимець, М. Білецький, С. Оліньский, Б. Вільховський, Ф. Сковронський, П. Шибовський, А. Ґавлік, Ф. Ґреґор, О. Сотер, М. Савчак, Ф. Самолюс, М. Силвер, Ч. Остапович, В. Горичай, А. Ворона, К. Моґій, В. Білоруський, М. Сорока, І. Чабан, М. Сотур, Мар. Сотур, І. Покоїн, Д. Семенюк, І. Зера і А. Лутиш по $1.00; П. Роткович 75 ц.: М. Поґра, І. Породнер, І. Рондур, І. Сорока, І. Баран, М. Ґреґор і Л. Пахолко по 50 цнт.; С. Тарновський 25 ц.

АРНОЛД, ПА.

На Рідну Школу.

Підписаний одержав лист від Товариства Педагогічного зі Львова, з просьбою о поміч на Рідну Школу. Я прочитав те письмо на зборах братства св. Михаїла, від. 296 У. Н. Союза і на тоту ціль ухвалено з каси брацької $25.00, а решту зложили слідуючі члени: по долярови: Г. Миськів, П. Зелінський, О. Мільк, І. Лобур, К. Луцевич, І. Деркач і І. Тимочко; М. Волошинович 75 ц.; М. Лешковяк, В. Калиновський, М. Нельчар, С. Дмитрів, А. Пахольчак, П. Курвач, І. Швець і І. Боднарчук по 50 ц. — Разом $36.75. Оплата $1.75, до краю вислано $35.00.

Гроші вислані на яку ціль були призначені: до Тов. Педагогічного, на Рідну Школу.

Григорій Волошинович.

АЕРОПЛЯН БЕЗ ШУМУ.

„Експрес" звідомляє з Лондону, що винайдено нову систему аероплянa, що летить без шуму й без галасу. Машина працює так тихо, що можна його чути, що найбільше десять метрів далеко. А газ усуває спеціяльний апарат-діяпозитив. Пропелер обертається без великого шуму, бо він злучений з мотором, який зменшує шум. В разі війни такі аероплянн творитимуть велику небезпеку, бо незамітно без шуму опуститися можуть над ворожим містом і заподіяти шкоди. Для подорожі буде дуже вигідний, бо вможливить розмову.

ПОЗІР! ПОЗІР!

Сим подається до відома всім нашим читачам, що присилаючи до поміщення ріжні оголошення до часописи „Свобода", треба рівночасно враз з оголошеннями присилати і належитість за них. Щоби читачі могли орієнтуватися яка належитість має бути прислана враз з данны оголошенєм, будуть ласкаві за кожде написане в оголошенню одно слово числити 2 цт коли таке оголошенне має 30 або більше слів. За оголошення котрі не мають 30 слів платиться 50 цнт. за раз. Виняток творять лишень відділи У. Н. Союза, котрих оголошення мають бути підписані місцевим урядом відділу. Всі оголошення мають бути присилані до адміністрації „Свободи" 5—6 день перед днем оголошення їх в часописи, так що колиби вимагала сего потреба, був час порозумітися зі сторонами. Сторони котрі не схотять пристосоватися і придержуватися повисших правил, не можуть відтак нарікати на часопись, що непоміщено їм оголошення чи оголошень.

Адм. „Свободи".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.